

SLOVENSKE NOVINE.

Odgovorni Vrednik: Profesor Valentin Koušek.

Slovenske novine pridejo vsaki četrtek na svetlo: cena za četrtletsko leta 1 gold.; po pošti 1 got. 10 kr. sr.
Za plačilo se tudi oznanila razglasijo.

Tečaj II.

V Cell 13. Srčca 1849.

List II.

V Cell

8. t. m. smo novo od cesarja dano ustavo prvič slišali. Bilo je narodni straži napovedano ob dveh popoldan se pred magistratno hišo zbrati; prišli so tudi obilna stražniki ino so se v rednih verstah vstopili; njim nasproti je gospod krožni poglavar iz odra obdan z oficirjem e. k. armade ino zrenjskim možami, ustavo na glas bral. Tudi drugih poslušavcov se je precej znašlo, katerih so neki z odprtim ustam poslušali, kaj da je to? Kar je zmogla ljudstva je zadovoljno, da saj ve, pri čimur je.

Zvečer je v gledišu narodna pesem bila

peta, ino mesto je bilo razsvetlono, pa moseme je tako lepo svetilo, de je skoraj naše luči venakil.

12. t. m. je po višim povelji v farni cerkvi bilo zahvaleno sveto opravilo; gospod npat z mnogim duhovnim postržnikom ga so obhajali in z zahvaleno pesmo sklenili. Vsi krožni uradniki, e. k. oficiri, kantonski ino drugi uradniki, narodni stražniki, učenci gimnazialni, in spodnih šol z svojim učencam i t. d. so se v cerkvi per sv. opravilo znašli. — Tako smo seer z najusim veseljam novo ustavo sprejeli, kakor lausko, pa upamo, da bo tolko dalje veljala, ino nas osrečila.

J.

Mi Franc Jožef Pervi, po božji milosti Cesar Avstrijski, kralj Ogerski in Česki, kralj Lombardski in Beneski, Dalmatinski, Hervaški, Slavonski, Galiski, Lodomerski ino Hirski, kralj Jeruzalenski i. t. d. Nadvojvoda Avstrijski, veliki vojvoda Toškanski in Krakovski, vojvoda Loterinski, Solnograški, Stajerski, Koroski Krajnski ino Bukovinski; veliki knez Erielski; mejni grof Moravski; vojvoda gorne ino spodne Silezije, Modene, Parise, Piacence ino Quastale, Osviecima ino Zatora, Tesna, Friavla, Raguze ino Zadre; pokonečni grof Habsburski, Tirolski, Kyburski, Goriski ino Gradiški; knez iz Tricenta ino Brixen, mejni grof gorne ino spodne Luice ino Primorskim; grof iz Hohenebms, Feldkirch, Bregene, Sauenberg i. t. d.; gospod Teriaški, Kotarski ino na Slovenski omeji (marki).

Ko so je pred blizo enim letam naš presvlili naprednik v cesarstvu, Ferdinand I. občni želji zastran časa primerenih politiskih poprav, občaje svobode naprave dragovaljno vdal bil, so se po celi državi občutki hvaležnosti in veseliga pričakovanja razširili. Alj le malo se je, kar smo pozneje doživeli, tako pravični nadi prilogle. Stan, v katerim je dostovina danas, napolnoje Našo serce z globoko žalostjo. Zapustil jo je znotrajni mir. V glavnim in stolnim mestu Dunaju tirja vgaunjanje posameznih hudobnežev še xilj pridržanje neuvadnih naredb, da si nam močno težko dene, in de je ravno prevagljiva večina njegovih prebivavcov z verlim duham navdana. Domača vojska pokonečava kos Nasiga ogerskiga kraljestva. V drugi deželi overa vojnika vpeljanje postavnih razmer, in kjer tudi poverhni mir podert ni, še pridrušiva v temi laziječ duh nezaspnosti in razpertije.

To so žalostni nasledki, ne svobode, ampak njene krive rabe. Tema krivina življanju svobode v okom priti, revolucijo skleniti, je Naša dolžnost in Naša volja.

V razglava 2. Grudna smo bili spanje izrekli, da se bo Nam z bajjo pomočjo in v edinosti narodni dobro izšlo, da bomo vse dežele in rodove cesarstva v ono veliko državno telo združili. Povsod v veliki državi se je veselil oglas teh besedi zaslišal; kajaj bile so izrek že davno občutjene potrebe, ki je zdaj povsod spoznana bila.

V prevojenja cele države, v teusoji zvezi njenih obstojnih delov vidi zdrava pamet naroda prvi pogoj, da se razderti red in pogrešava blagovitost zopet verneta, kakor tudi nargotovski poroštvo za blago in slavno prihodnost.

Lo krepko, stalno hodimo po poti pravice k materi Slavi.

Učiteljski zbor na Slivnici pod Marburgom.

Prevrati lanskega leta so Slovencem vrh drugih prirojenih in narodnemu izobraževanju neustrepljivih pravic tudi to le preimenovali povernili, da se učivnice imajo po narodnosti popraviti — pretvariti, ino sicer nikje ino višje. Dobre narodovim potrebam primerjemo učilica so pak tudi res pogodna vsakere omike za serdce in um. — Nemci, naši soderžavni bratje nam ravno zdaj naj huje očitajo, da smo še boje mi na niski stopnji izobraženosti, da je zato in tujnje, so ve da od njih, potrebujemo, da smo po ustavi nam dane svobode še preneogodi, ter da k svojemu zaničevanju še nov posameh pridajo, primerjajo pred vsem svetom čisto naših Slovenskih časopisov k svojim vlastnim, katerih je brez dvojbe veliko, vsaj bi pred nekim časom, ako bi Slavenški meč od juga do severa ne za živaketal, ljubo Austrije svojim pisanim stropom skoro bili raznesli. Pak vsedaj sehajje bratje Nemci se sami sebe soditi, ter si svoje starodavne krivice le množiti! gde li nas je desihmal v strahu in uku imel? gde li je dal dosdanjim učivnicam in učitvam osnovo? gde li je prave mater Slovenšine in učilic silama pahal, ino nemilo mačeho tojčino cele s kadin, s Schillugi ino drugimi zasranbami vžil? Potentakem : do li je tude, kar nizke učivnice začeva, kriv, da velike velike iznočenih učencev najdete, kateri Slovenskega — domačega nikar ne znajo brati, katerim so tedaj naši vlastni časopisi še prava nova lesa. Potler kar visoke učilica tiče, gde li je drugo krivce, da so ravno izobraženiji jnos Slovenci kakor duhovniki, učitelji in ino vsakega vsi uredniki tude najzvarnejši neprijatelji ino podkopavci svoje narodnosti? Kako bi le drugo bitu moglo? Za svoje cele mladosti samo s tujim kvasom prekvatani, kako bi li v svojih popačenih udrich več čutili mogli domorodnega gibanja? — Oklada tedaj omike vlogemu, od tujincev tačencu in od svojih vlastnih sinov zapučenemu ljudstvu — omike, ko je od pobratnega Nemtara povzode zavirana in ovrta? V dvojem zatiranju je najmer do lasi mile počalo ino težko nosilo podjarmljenja svojega duha dokler se ni rumena zarja ustavne svobode na Austrijanskemu nebesi zaznala, svetlega cesarja Ferdinanda v vsej svetlobi jegove pravčnosti ino dobrotljivosti ožarivši. —

Kmalu zdaj, ker, Bogu hodi potočeno! veličastna iskušnja svetle kaže, da rahla ročica — ljudska omika le v domačem vertu gajena prevcva — zdaj se družijo ino posvetovajo se zvesti Slavenški domorodci ino hite vistirati cesarskih obljub, imenito v začevah učilic sploh ino posebno narodnega vsručilca v Lublani ino Pragi. — No kaj se zgodi? Stara mora, ko smo se je še le k sreči iznehli, ino si nekolicu oddehati, so drugo preti, na nas leči ino nas daviti: Nemčunski časopisi si ne morejo zadosti prizadevati, nam tude zdaj to veselo upanje pokazati ino podreti, bledeči, da še naš jezik za višje učilica goden ni, da le

Nemška beseda mora Austriji v omiko bitu itd. — Pak ne bo dal! Perok ste nam cesarska beseda ino — gotova, krepka volja iskernih domorodcev, pak tudi ljudstva samega, gder ga preplaheni tujci ino leni potojčenci ne motijo. Pravi Slovenški duh verje veje od kraja do kraja, gde ga ustanovi, ker je sam mogočni duh te dele? Da k velikim rotem male primarim — „concordia res parvo crescat“ — povem nekolicu od zboru duhovskih ino svetških učiteljev na Slivnici.

(Dalje sledi.)

Krajnska dežela.

3. Sašca je bila v Krajinu volitev poslanca za Nemški zbor v Frankoforta. Volitelji niso hotli voliti, ampak so zoper volitev protestirali. Protest ki se v „Slovenščini“ bere, danas brvcam podama.

„Mi spodje podpisani volivci Krajnskiga okroga (Wahlbezirk Krainburg) še enkrat odkritosrčno povemo, da smo danas še ravno tiste misli kakor smo bili. 5. Maja pretečeniga leta, in tedaj še enkrat na vso moč protestiramo ne samo zoper vsakere volitev za Frankfort ampak ted zoper vse frankfurtske postavte naredbe in sklepe, ktere bi utegnile škodljive in nevarne bitu za našo vero, narodnost, kuzpčijstvo itd. in sicer za tole:

1.) Nemci, ki niso pod našim svitlim Cesarjem so lanko spomlad smni tako imenovano nemško zvezo razstergali, in mi nismo protestirali, ker nismo nikolj za njo marali, in zdaj čejo in koscov te zaveze novo nemško Cesarstvo narediti. Nemci so tedaj sami staro zvezo poderli, ki je bila po kontraktih med njimi in nami. Mi Gorenci nemoremo nikakor zastopiti, od kod de bi Nemci to pravico imeli nas zoper našo voljo in prid v to novo Cesarstvo za seboj potegniti.

2.) Sta drugi in tretji paragraf v Frankfurta skovanih nemških postavtaha, de se naše mogočno cesarstvo mora na ravnosti razpasti, ako bi kdaj pri nas postavno moč zadobila. Vsakimuz je hrep še dobro znani, ki sta ga ta dva paragrafa v našim cesarstvu naredila. In spet je silisti, de bosta pri starih ostala.

3.) So nam naši ministri v razglasu 27. Novembra 1848 na znanje dali, de se naše cesarstvo z Nemci ne bude počelo, dokler Nemci svojih, mi pa svojih domačih sučeljov ne poravnamo. De se pa to še ni zgodilo, je vsemu svetu znano. Mi tedaj ministre opominamo, de naj bodo moč slediti.

4.) Od vsih strani blešimo, de ločjejo ljudstva našiga cesarstva edino ino mogočno Austrijo. Nam pa nikadar v glavo ne gre, kako bi bilo mogočno, de bi bila Austrija edina in mogočna, če boje nekatere dečele našiga cesarstva pod Frankfort padle?

5.) Se nam čudna zdi, de bi udaj zoper poslance za Frankfort volili, ker je še kmaj ene mesce, kar so jih nami dečelni stanovni naše dečele in pa ljubljanske slovenščje

delitve v vseni celo dežele iz Frankfurta domu klical. Mende ti gospodje že vedo, kaj nas čaka, če se bomo v Frankfurtu pečali.

6.) V oznanilu za volitev nam ni na ravnost povedano, kaj de bi naši poslanci v Frankfurt hodili. Besede: „de je v prid cesarstva žeteti, de se sedajne volitve opravijo“ so presplošne in pretepane, de bi vedli kaj gosposka z nam misli.

7.) Postave, ktere so v Frankfurtu za gvont nemške deriave poterdili, niso za nas, ker so škodljive in nevarne za našo katvero, za slavjansko narodnost itd. Veliko se jih začne: Vsak Nemeec ima pravico.“ Te besede so za nas zelo razalilive, ker smo in ostanemo terdi Slovenci. De naša narodnost od nemške deriave nič dobriga pričakovati nima, od tega nam priča 1000 letna nemška nam Slavjanam vedno protivna politika. Besede: „Vsak Nemeec ima pravico“ so nam tega naj bolj porok.

8.) Zastran kupčije bi nam bila ta nemška zveza namoč škodljiva, ker z neavstrijskim Nemeem clo nič kupčije nimamo, ampak le na Terst in po Savi tje dolj in gor. Tu tje tedaj nam kaj obracati se, ne pa v Frankfurt.

9. Nedor se v kako zavezo poda, tud mnogo dolžnosti na-se vzame. Ker naša dežela od nemške celo nič prida pričakovati nima, zato tud nočemo, de bi se naši dnarji in naši fantje za nemški prid jemali in obracali.

10. V Frankfurtskim zboru bi našim poslancom, če bi tud vsi skupje derjali, nikolj ne obvelala, ker je več ko desetkrat toliko Nemcov, zato jih pa rajši nočemo voliti in tje gor pošiljati.

11.) Ministri nimajo te pravice, de bi nas Slavjanske narode Nemcam prodali, ki so vedno naši sovražniki. Glede tega naj slavjanski poslanci v Kromerizu govore in store.

12.) V Kromerizu imamo svoj domači avstrijski zbor, od tod tud nove postave pričakujemo ne pa iz Frankfurta.

13.) Nemci sami spoznajo, de brez Avstrije biti nemorejo, ni pa smo lahko brez Nemcov. Zakaj bi se tedaj ni Nemcam vklanjali?

14.) Nemška politika je bila nam Slavjanam vedno protivna in škodljiva, in je tud še zdaj. Prvo spričuje tavični letna zgovodina, drugo pa sedajne nemške Novine. To so nam slavjanski pisavci in časopisi dovelj dokazali.

To so poglavne reči, ki nas ženejo, de danas spet na vsu moč zoper volitev za Frankfurt protestiramo. Sicer pa takej očitno pavemo, de bomo vse postave zvesto spobnovali, ki jih nam bo dal naš svitli Cesar v zastopnosti z avstrijskim državnim zborom. Tudi bomo z hvalečnostjo sprijeli vse tiste zavze med Avstrijanci in neavstrijskim Nemeem, ki jih bo avstrijsko Cesarstvo kakor deriava z deriavo vnaš prid z avstrijskim Nemeem storilo. To so naše

želje in naša stanovitna in nepremakljiva volja.

Tako sklenjeno, prebrano in od podpisanih volivcov poterjeno.

V Krajuju 3. Sušca (Marca) 1843.

Imena gospod volivcov. Slov.

Beseda na pobegulke!

Visoko ministerstvo je pustilo oznaniti, de se mora za letošino leto tajistim, kteri so se regrutiranju odtegovali, ali pobegnili ob času v kterim so se fanti v vojašino jemali, ravno tako ravnati, kakor z drugimi; — akoravno so poseben kazen zaslužili, so jim vunder nič ne hode zgodilo, — slišijo v versto drugih postenih fantov, imajo vse pravice, kot drugi, — iso tako nimajo vzroka dalej se skrivati in po kotah vlačiti, če se namreč sami k gosposki podajo, in pri vadli (lozengi) znajdejo. Pobegulki, kteri so dozdej nečastitlivo se okoli potikali, znajo zdaj naravno v sredo postenih fantov stopiti po milostivim visim dovoljenji. Zatorej fanti, ki ste dozdej zasoteni iso mehkužni sam ter tje lazili, — stopite zdaj voljno v versto vaših castitljivih bratov! zdajje čas prisel, ko se znate brez strahu perkazati, — zdaj je čas, ko se znate za Cesarja ino vašo domovino skušati, zdaj je čas, ko zamorete vašo pregreho habjiga strahu zbrisati, ino madež mehkužnosti z gorečo serčnodašnostjo zbrisati! Ne zamudite tega časa, in skažite se, da ste junaški Slovenci!

Postena soseska.

V vasi, ki se imenuje Gutenstein (v Marstrijah) so udi soseske ednoglasno med saboj sklenili, de v kerčni (osteriji), ktera je v njih vasi, se ne sme pustiti zanaprej žganje prodajati, samo vino zna kerčmar točiti iso vol (pir). Ko bi se pa zvedlo, de kdo od soseske na kakim drugim kraju žganje pije, bo taki žganjopivec kakor nevereden ud soseske spoznan. De so to sklenili, je bil varok, ker jih je že več skoz žganje usrečaih postalo. Slovenci! pri nas še ni silno veliko žganjopijancev, pa vunder andoti, — ja preveč! Posnemajte posteni moži, kterim je Bog pamet dal, udi Gutensteinske soseske!

Vsaki ve, koliko nesrečo žganje prinese, — kako gerdá pijača je! Oj! do bi se tudi med nami slišali v kratkim taki sklepi postenih sosesk!

Marška.

Ministerstvo je nek časno [provizorno] postavo dala, de se za naprej ne bo smelo nobeno dekle vnožiti, ktero brati in pisati ne bo znalo.

Njih Veličanstvo, Cesar Frano Jožef, je vzkazal, tistih 200000 tolarjev, ktere so Ferrarčani plačati morali, papežu poslati, naj jih obrne, kamor koli hoče, de bo vsak vedel, de niso naši vojsaki v Ferraro se podali, si kaj vsvojit, ampak le pravici zadosti storiti.

Ogersko.

Silno hudi boj je bil na Ogerskim med našim in sovražnim Madjarom, ki je dva dni terpel. Pri Kopolni je namreč maršal knez Windisgrac 26. ino 27. svečana puntarsko oznamo prenalgal, de je na vse kraje so razletela, ino de okoli 500 Madjarov pobitih obležalo. Tudi naših je nekaj, pa ne tolko v tem boju obležalo. Knez Windisgrac je sam komandiral ino je brez nehajnja 15 ur na konju sam ter je jedaril.

Laško.

Iz Rima zvemo, de so Rimčani hudi zavolj objiskanja v Ferrari od naše strani, posebno pa so jezni, de se Avstrijani v Ferrari ukazali svetiga očeta papeža znanujo, zopet tje obesiti, ker so jih bili potergali. — V Rimi morajo cerkve svoje zvonove puntarjam dati, de so iz njih topovi [kanoni] lijejo.

Vbogi Rim! kamlo boš k pameti prišel, kader se bude preblilal junški Radecki te pozdraviti!

Vadla (lozeng) rekrutov.

Napevedanu je bila na 5. dan tega mesca vadla rekrutov v našemu krogu. Kakor se dosejaj sliši so kmeti v enih kantonih nove postavu prav dobro zastopili, ino ohranil se je mir ino red pri volitvi; v drugih kantonih pa te postavu niso razumili, ino mladenči vodili niso hotli. Rekli so, da se ne branijo vojsaki biti, pa tega nočejo, da bi za svoje življenje igrali.

Da Vam nove postavu ino nje dolžote razjasnim, Vam hočem te povedati. Poprej so prišli vsi mladenči, ki so listice dobili, k rekrutirengi. Poiskali so se naprej tisti mladenči, iz prvega klasa, ki so za vojsake bili, potem iz drugega, če enih ni nadest bilo, ino tako dalje. Večkrat se je že v prvemu klasu težko pripravnih mladenčev našlo, da ni bilo treba vsah tega klasa vizitirati. Kadar se je število dopolnilo, se je vizitirati nehala. Mladenči, prvega klasa, ki niso na vizitirengu prišli, so bili za te leto prosti, ino drugo leto so že v drugi klas stopili, ino še monj se jim je bilo bati, da bi ostali, ker je prvi klas pred njimi bil. Velika je bila tedaj na temu lažode, če je kdo od konca ali pa na zadnje k vizitirengi prišel. Bila je pa več del vradnikam preprišana versta, v kateri so bili mladenče naprej vzeti. — Zdaj pa ni tako, ampak zdaj se naprej kličejo po numarah, ktere so vzdignili, tako da se ne more nihče pritežiti, ne črez gospodske, ne črez druge vradnike. Postavim neki kanton mora 20 vojsakov dati; v prvemu klasu stoji 50 mladenčev; ako bi se narajmalo, da bi

prvih 20 mladenčev poterdili, bi tisti ki imajo numare od 21. do 50, prosti bili. Zdaj če v prvemu klasu ni dosti takih, ki bi za vojsake bili, se drugi klas naprej vzemo v ravno tisti versti, kakor so mladenči tega klasa numare vzdignili, ino tako dalje.

Ta postavu je za to, da se odverno vzi golitja pri rekrutirengi.

Prav v sercu nas je torej zabolelo, ko smo slišali da se so pri enih kantonih fanti tako vedli, kakor so se spodobi — da se so namre pretepevali, pisma rastergali; ino še več hudoga storili; pa vendar to nas veselilo, ko smo slišali, da se ne branijo v vojski stan stopiti, ampak le vaditi nočejo. Slovenci so junaki, to je naš slavn regiment Kinski na Laškem pokazal. Posebno moramo pa pohvaliti Velenške vojake. Prišli so, kakor smo zvedli, vsi znanu trah k vadli ino se v lepemu redu vadili. Zvelikim veseljam smo zaslišali njih pametno besedo; rekli so: Vdli smo letaino nimo v nar bujtemu morzu granicarjo skaz naš kraj marširal oču ino sinu ata eden zraven drugoga marširala; če tedaj Cesar težko vojsakev potrebuje, da se morali v enih krajih skore vsi moži dom zapustiti, zakaj bi se ni branili, v vojski stan stopiti, ker nam Cesar vendar naše očete doma postu.

Slava Velenčanam.

„Kjer moži so jaki
So mladenči taki.“

Oznaniło.

Dražba (Hofireng) malina.

Grašina Bisterski grad [Burg Feistritz] bo 20. dan Sušca 1849 svoj mlin po dražbi v štant dala. Ta mlin stoji na Bisterskem potoku v Bisterskemu mestu, ima 4 tebeje z skalnami [überschlächtig], 1 kopolnino [za lito čistiti], stopu ino presu za olje. Mlin ima prav pripravno lego ino je v narbolšemu obstoju; v štant se bo dal na 3 alj na 6 let ino scer od S. Jurja 1849; najemnik [stantman] dobi zraven tudi 1 travnik ino 1 njivo v štant.

Pogodi te dražbe se na tenjko zvedo v pisarnici Bisterskiga grada.

Dražba pristave (Lanaroff).

Grajšina Bisterski grad bo 21. dan Sušca 1849, svojo Pohersko pristavo z žago vred po dražbi v štant dala.

Ta pristava je prav tega planinska kmetitja; k pristavi sliši hiša, suha ino potrebno kmetijsko poslopje, 12 oraj [joh] njiv, 44 oraj travnika, ino precej velik delci na pašniku. Zaga je po nar novjemu ino prav koristnemu kopju postavljena ino je v narbolšemu obstoju. Pogodi te dražbe se na tenjko zvedo v pisarnici Bisterskiga grada.

Danukacij lista je pridljano ozvaniło in porabilo Galbraistru Lublanske c. k. kmetijske družbe.